

המרכז ללשונות היהודים וספרותיותיהם

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי הרוח
המכון למדעי היהדות ע"ש מנדל
המרכז ללשונות היהודים וספרותיותיהם

Centre de recherche
français à Jérusalem

לשונות היהודים: יצירות מקוריות ויצירות מתורגמות

25

שנה

הכינוס הבינלאומי הרביעי
של המרכז ללשונות היהודים
וספרותיותיהם במלאות
עשרים וחמש שנה למרכז

ט'-ו"ב בתמוז תש"ע
2010-24 ביוני 2010

בית מאירסדורף, חדר 502
האוניברסיטה העברית, הר הצופים,
ירושלים

מארגנת הכינוס: עפרה תירוש-בקר

חברי הוועדה המארגנת:
דוד בוניס, משה בר-אשר,
אהרן ממן, עפרה תירוש-בקר

מושב יד 19:45-18:30

מושב מיוחד לזכרו של פרופ' שלמה מורג ז"ל

יו"ר: ד"ר יעל רשף, ראש החוג ללשון העברית,
האוניברסיטה העברית

פרופ' יוחנן ברויאר, האוניברסיטה העברית
דרכי התרגום מארמית לעברית בספר הלכות ראו

הענקת הפרס על שם פרופ' שלמה מורג

הרצאת הזוכה בפרס

דברי נציג המשפחה

יום ה, י"ב בתמוז תש"ע, 24 ביוני 2010

מושב טו 11:00-09:00

בין לשון לספרות

יו"ר: פרופ' אורה רודריג־שורצולד, אוניברסיטת בר־אילן

פרופ' שמואל רפאל, אוניברסיטת בר־אילן

גן עדן בואינו קי טינגה: ספרות אכלים בלאדינו –
מאפיינים ראשוניים של סוגה

ד"ר מיכל הלד, האוניברסיטה העברית, וד"ר ניבי גומל,
אוניברסיטת בר־אילן

ב'ירסו אונה מאיב'ה ב'דה': ערוצי תקשורת יהודית
ספרדית בסלוניקי על סף חורבנה

ד"ר מיכאל ריז'יק, האקדמיה ללשון העברית
והאוניברסיטה העברית

הפולמוס והדי התקופה בתרגומי פסוקי תנ"ך בספרות
האיטלקית היהודית במאה ה"ז והי"ז

הפסקה 11:15-11:00

מושב טז 13:30-11:15

מושב נעילה חגיגי

יו"ר: פרופ' נעם סטילמן, אוניברסיטת אוקלהומה, ארה"ב

פרופ' גפרי כאן, אוניברסיטת קימברידג', אנגליה
אבידנציאליות (סימון ראיות) בארמית החדשה היהודית

פרופ' יונה צבר, אוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס,
ארה"ב

תרגום או תפסיר? סקירת הספרות בארמית חדשה
לסוגותיה ביחס למידת הנאמנות למקור העברי

פרופ' אולגה קפליוק, האוניברסיטה העברית
ארמית יהודית חדשה: תרומתם הספרותית של המסרנים

דברי נעילה לכינוס: פרופ' נעם סטילמן

13:30 ארוחת צהריים חגיגית למרצים וליושבי הראש בכינוס
(כרטיסי כניסה יחולקו בנפרד)

הכינוס נערך בתמיכתן של שתי רשויות מן האוניברסיטה העברית: קרן פרלוב במכון
למדעי היהדות ע"ש מנדל והרשות לחקר ולפיתוח, ובתמיכתו של המרכז הצרפתי
למחקר בירושלים (CRF).

הזמנה מהווה אישור כניסה לקמפוס הר הצופים. נא להצטייד בתעודה מזהה.

פרופ' תמר צבי, אוניברסיטת חיפה
השמות הפרטיים בנוסח השומרוני של תרגום רס"ג לתורה
ד"ר אברהם בסל, המכללה האקדמית הערבית
לחינוך – חיפה ומכללת בית-ברל
עיון בתרגומים ערביים נוצריים לתורה מן המאה ה-10
בהשוואה לתרגומו של רס"ג

הפסקה 11:20-11:00

מושב יא 12:40-11:20

תרגומים בלשונות שונות

יו"ר: פרופ' בנימין הרי, אוניברסיטת אמורי, אטלנטה,
ארה"ב

ד"ר תמר ע. גינדין, האוניברסיטה העברית
תפסיר בראשית הגדול בפרסית יהודית קדומה: מקור או
תרגום?

ד"ר אופירה גמליאל, אוניברסיטת קאליקוט, הודו
תרגומי נשים ותרגומי גברים במילאם יהודית

הפסקת צהריים 14:00-12:40

מושב יב 15:20-14:00

תרגומי ההגדה של פסח בלשון יהודי גיאורגיה

יו"ר: ד"ר מיכאל ריז'יק, האקדמיה ללשון העברית
והאוניברסיטה העברית

פרופ' ראובן אנוך, המרכז האוניברסיטאי אריאל בשומרון
ומכון טרומן, האוניברסיטה העברית

התרגום המסורתי (בעל פה) להגדה של פסח בקרב יהודי
גרזיה

ד"ר גרשון בן־אורן, המרכז לחקר מסורות קהילות ישראל,
האוניברסיטה העברית

כתב יד של תרגום הגדה של פסח מגיאורגיה פרי עטו של
תלמיד ב'חדר'

הפסקה 15:40-15:20

מושב יג 17:40-15:40

ערבית יהודית

יו"ר: ד"ר יהודית הנשקה, האוניברסיטה העברית ומכללת
אפרתה

פרופ' מרק ס. ברנשטיין, אוניברסיטת המדינה במישגן,
ארה"ב

קצת סיינא מוסא: השיח המיעוטי בערבית היהודית

ד"ר אורי מלמד, האקדמיה ללשון העברית

על התרגום בערבית יהודית למנילת אסתר בקרב יהודי עדן

ד"ר אורי שחמון, האוניברסיטה העברית

בן האמה ובן הגבירה – הרכיב העברי בשירת הפולמוס
הדתי

התכנסות 18:30-17:40

09:15-09:00 התכנסות

09:15-11:15 **מושב א**

ערבית יהודית חדשה במגרב

יו"ר: **פרופ' ג'פרי כאן**, אוניברסיטת קימברידג', אנגליה
דברי ברכה: **ד"ר עפרה תירוש-בקר**, אוניברסיטה
העברית

פרופ' אהרן ממן, אוניברסיטה העברית
יצירתיות לשונית במגרבית יהודית

פרופ' יוסף שיטריט, אוניברסיטת חיפה
מערכים איזוטופיים משפחתיים בתלונות בני זוג בערבית
יהודית בפני בית הדין הרבני במוגאדור/אצווירה
(1960-1920)

ד"ר עפרה תירוש-בקר, אוניברסיטה העברית
חיבור על מוסר ומידות בערבית יהודית מאלג'יר

11:30-11:15 הפסקה

13:30-11:30 **מושב ב**

צרפתית יהודית

יו"ר: **פרופ' יוסף שיטריט**, אוניברסיטת חיפה
פרופ' סיריל אסלנוב, אוניברסיטה העברית
הקינה על קדושי טרוישו כאדפטציה של פואטיקה עברית
לצרפתית העתיקה

ד"ר סימון מרג'ן-אוחנא, CNRS, פאריס, צרפת
לשון מדוברת ולשון כתובה ביצירה 'הרקנות וברקנות'
במקורה הלועזי ובתרגומה לעברית

ד"ר אלכסנדרה אדורד, אוניברסיטת בון, גרמניה
An Analysis of a Judeo-French Bible Glossary

14:45-13:30 הפסקת צהריים

16:45-14:45 **מושב ג**

ספרדית יהודית א

יו"ר: **פרופ' דוד בוניס**, אוניברסיטה העברית
פרופ' אורה רודריג' שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן
הזיקה בין תרגומי התנ"ך לספרדית לתרגומי התנ"ך
ללאדינו

ד"ר רינה מולכו, CSIC, מדריד, ספרד
La Haggadah de la Flecha, a Political Parody in
Judeo-Spanish from 1936 Thessaloniki

ד"ר אלדינה קינטנה בר-אשר, אוניברסיטה העברית
ספר מעם לועז לבראשית (קושטא, 1730) לר' יעקב כולי:
ניתוח רטורי של הדרשה העממית בספרדית יהודית

17:00-16:45 הפסקה

18:20-17:00

מושב ד

יידיש א

יו"ר: **פרופ' חוה טורניאנסקי**, אוניברסיטה העברית
ד"ר צבי סדן (צוגויה סאסאקי), אוניברסיטת בר-אילן
ידידי כזב בעברית החדשה וכיידיש החדשה

ד"ר דלית אסולין, אוניברסיטה העברית
עיונים בלשון סופרי בית דין באשכנז במאות ה'17 וה'18

18:30-18:20 הפסקה

20:00-18:30

מושב ה

מושב הפתיחה

המושב מוקדש לזכר **פרופ' סופי קסלר-מסגיש ז"ל** ומתקיים בשיתוף
עם המרכז הצרפתי למחקר בירושלים (CRFJ)

יו"ר: **פרופ' אהרן ממן**, ראש המכון למדעי היהדות ע"ש מנדל,
אוניברסיטה העברית
דברי ברכה:

פרופ' שרה סטרומזה, רקטור אוניברסיטה העברית
פרופ' משה טאובה, סגן הדיקן להוראה, הפקולטה למדעי
הרוח, אוניברסיטה העברית

פרופ' משה בר-אשר, אוניברסיטה העברית
צירוף הלשונות בשרח המגרבי למסכת אבות

ד"ר אוליבר טורני, CNRS, פאריס, צרפת והמרכז הצרפתי
למחקר בירושלים (CRFJ)

Jewish Psalmody from an Ethnomusicological Point
of View

20:00 אירוע חגיגי למרצים וליושבי הראש בכינוס

(כרטיסי כניסה יחולקו בנפרד)

10:20-09:00

מושב ו

ערבית יהודית במזרח ובמערב

יו"ר: **ד"ר חזי מוצפי**, אוניברסיטת תל-אביב

ד"ר מאיר נזרי, מכללת ליפשיץ ואוניברסיטת בר-אילן
שירת הטבע הערבית-יהודית במרוקו במאות התשע-עשרה
והעשרים

מר שי מצא, אוניברסיטת בר-אילן
'נתרגם דברים מספרינו הקדושים' – תרגומים מהמקורות
בחלב בסוף המאה העשרים

10:40-10:20 הפסקה

12:40-10:40

מושב ז

ספרדית יהודית ב

יו"ר: **פרופ' סיריל אסלנוב**, אוניברסיטה העברית
פרופ' דוד בוניס, אוניברסיטה העברית
עדויות בג'ודזמו בשו"ת של רבני האימפריה העות'מאנית:
ציטוט מילולי או חזרוז מעובד?

פרופ' אנחל ברנגר-אמאדור, אוניברסיטת בזל, שווייץ
דרכי הפועל בלאדינו של המאה השמונה-עשרה

פרופ' יעקב בן-טולילה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
תקנת מותרות מטיטואן מראשית המאה הי"ט

14:00-12:40 הפסקת צהריים

15:20-14:00

מושב ח

יידיש ב

יו"ר: **פרופ' יעקב בן-טולילה**, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' משה טאובה, אוניברסיטה העברית
הפוסק כבלשן: הפרשנות הלשונית של גביות עדות בידיש
בספרות השו"ת

פרופ' ז'אן באומגרטן, CNRS ו-EHESS, פאריס, צרפת
The Seyfer Minhogim by Shimeon ben Yehuda
ha-Levi Guenzburg (Venice, 1593), between
Translation and Creation

15:40-15:20 הפסקה

17:40-15:40

מושב ט

ערבית יהודית חדשה

יו"ר: **פרופ' תמר צבי**, אוניברסיטת חיפה

פרופ' יצחק אבישור, אוניברסיטת חיפה
האם יש גבולות מוגדרים בין לשון התרגומים ובין לשון
המקור בערבית היהודית העיראקית החדשה?

ד"ר יהודית הנשקה, אוניברסיטה העברית ומכללת
אפרתה
'שום גמדים לא יבואו' – מקומה של הערבית היהודית
בעיצוב משלבים בערבית החדשה

פרופ' בנימין הרי, אוניברסיטת אמורי, אטלנטה, ארה"ב
על תרגומי כבואה בערבית יהודית מצרית

11:00-09:00

מושב י

ערבית יהודית בימי הביניים

יו"ר: **פרופ' יצחק אבישור**, אוניברסיטת חיפה
פרופ' לוח אדורד, אוניברסיטת אוסלו, נורבגיה
מכתב ערבי-עברי מאוסף הפפירוסים בהיידלברג